

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Het weerstandsvermogen geeft inzicht in hoeverre de gemeente in staat is om de financiële gevolgen van risico's op te vangen. Dit komt tot uitdrukking in de verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de inschatting van de risico's. De gemeente Renswoude loopt, net als andere gemeenten, bij de uitvoering van haar taken financiële risico's. Een eigen financiële buffer ofwel weerstandsvermogen is nodig om te voorkomen dat financiële tegenvallers dwingen tot bezuinigingen of drastische beleidsbijstelling.

Ambitie

De gemeente Renswoude kiest voor een solide financieel beleid en streeft het behoud van een structureel gezonde financiële positie na. Dit uitgangspunt bepaalt de relevantie van ons weerstandsvermogen in relatie tot ons risicomanagement. Immers, een gezonde financiële positie is nodig voor het in stand houden van het niveau van voorzieningen binnen onze gemeente.

Gemeentelijke regelgeving

Sinds 2019 is de nota reserves en voorzieningen van kracht. Hierdoor is het onderstaande beleid in de gemeente Renswoude van kracht. Hieronder staan de twee belangrijkste consequenties voor het weerstandsvermogen van de gemeente Renswoude:

- 1) De minimale omvang van de risicoreserve is vastgesteld op 1,4 x de berekende risico's. Dit bedrag wordt jaarlijks geblokkeerd (in de algemene reserve vaste buffer) bij het vaststellen van de begroting. De stand van de algemene reserve vaste buffer is op 1-1-2020 € 3,6 miljoen. Het overige gedeelte van de algemene reserve is niet geblokkeerd. Deze gelden zijn vrij te besteden door de raad voor beleidsdoeleinden van de gemeente.
- 2) De post onvoorzien en de post onbenutte belastingcapaciteit zijn geen onderdeel meer van de weerstandscapaciteit. Dit in tegenstelling tot eerdere begrotingsjaren. Wel worden deze posten in deze paragraaf inzichtelijk gemaakt.

Benodigde weerstandscapaciteit (risico's)

De risico's zijn in het hierna volgende overzicht per programma inzichtelijk gemaakt. De risicopositie wordt bepaald door de risico's te kwantificeren op basis van de kans dat het risico zich voordoet.

Korte toelichting systematiek:

- In de eerste kolom worden de risico's genummerd, deze nummering sluit aan bij de eventuele toelichting op het risico vermeld onder elk programma;
- In de tweede kolom wordt het risico omschreven;
- In de derde t/m vijfde kolom staat de maximum omvang per risico
- De risicokans is uitgedrukt in drie klassen. Aan deze klassen is een rekenpercentage gekoppeld. Voor risico's met een lage kans gaat het om 10%, met een gemiddelde kans om 50% en met een hoge kans om 90%.

Programma	Risico	Laag	Gemiddeld	Hoog
1 - Dienstverlenend domein				
1.1	Personeelkosten bij ziekte vast personeel	€ 2.000		
2 - Sociaal Domein				
2.1	Meer beroep op voorzieningen		€ 50	
2.2	Decentralisaties			€ 300
3 - Fysiek Domein				
3.1	Grondexploitaties		€ 991	
3.2	Beekweide II		€ 1.458	
3.3	Bouwleges		€ 182	
3.4	Planschade	€ 100		
4 - Algemene dekkingsmiddelen				
4.1	Minder uitkering gemeentefonds			€ 200
Overig				
0.1	Gemeenschappelijke regelingen	€ 1.066		
0.2	VPB Woningbedrijf	€ 100		
0.3	Gegarandeerde geldleningen derden	€ 502		
	Totaal omvang risico	€ 3.768	€ 2.681	€ 500
	Rekenpercentage	10%	50%	90%
	Omvang risico x rekenpercentage	€ 377	€ 1.341	€ 450

Totaal omvang risico: € 6.949.000
Totaal benodigde weerstandscapaciteit: € 2.167.300

Toelichting risico's

Voor een adequate risicobeheersing gaat het niet alleen om het hebben van voldoende financiële buffers en het hebben van voldoende weerstandscapaciteit. Het is ook zaak om niet-financiële maatregelen te treffen om de kans van optreden van risico's te beperken. In het onderstaande overzicht wordt daarom ook aandacht besteed aan de impact van het risico en de te treffen beheersmaatregelen.

Risico 1.1: Personeelskosten bij ziekte vast personeel	
Omschrijving Risico	Bij ziekte van vast personeel wordt de gemeente geconfronteerd met extra kosten voor tijdelijke vervanging.
Impact	Tijdelijke vervanger is in de regel duurder dan vast personeel. Hierdoor wordt 10% van de totale personeelskosten als benodigde weerstandscapaciteit aangemerkt.
Beheersmaatregelen	Geen specifieke beheersmaatregelen

Risico 2.1: Meer beroep op voorzieningen	
Omschrijving Risico	Reguliere begrotingspost waarbij externe factoren een risico zijn voor de begroting
Impact	Externe factoren, zoals rijksbeleid, economische groei, wetgeving, kunnen gevolgen kunnen hebben voor de werkelijk te realiseren baten of lasten.
Beheersmaatregelen	Geen specifieke maatregelen, want het gaat om een externe factor.

Risico 2.2: Decentralisaties	
Omschrijving Risico	Bij de decentralisaties (Wmo, Jeugd en Participatie) is er een risico dat de van het rijk ontvangen vergoeding geen gelijke tred houdt met de (toenemende) vraag.
Impact	De financiële omvang van deze taken is in verhouding tot de omzet van de gemeente relatief hoog. Het is nog niet zeker of het rijk bereid is om de compensatie voor deze taken in de algemene uitkering structureel te verhogen.
Beheersmaatregelen	Geen specifieke maatregelen, want het gaat om een externe factor.

Risico 3.1: Grondexploitatie	
Omschrijving Risico	Betreft risico's op de grondexploitatie van de gemeente (inclusief het woningbedrijf)
Impact	<p>Het project Dorpshart zit in de exploitatie van het Woningbedrijf. Voor project Dorpshart is een verliesvoorziening gevormd van € 3,6 miljoen (stand 31-12-2018). Voor de overige projecten wordt een batig eindresultaat verwacht.</p> <p>De boekwaarde van de gronden in exploitatie (Beekweide, Groot Overeem en Taets van Amerongenweg) bedraagt op 31 december 2018 € 0,7 miljoen.</p> <p>Gezien de waarde van de aanwezige gronden zal bij een theoretische liquidatie van de grondexploitatie (gezien de verhouding tussen activa en passiva) naar het zich laat aanzien een positief bedrag resteren. Omdat wij geen zekerheid hebben over een eventuele verkoopprijs, hebben wij deze post ook vermeld als risico. De nog te maken kosten zijn als uitgangspunt genomen voor bepaling van het risicobedrag</p>
Beheersmaatregelen	Voor project het Dorpshart is al een verliesvoorziening gevormd. Voor de overige projecten worden batige eindresultaten verwacht.

Risico 3.2: Beekweide II	
Omschrijving Risico	Betreft risico's op de grondexploitatie van de gemeente (inclusief het woningbedrijf)
Impact	<p>De boekwaarde van Beekweide II (voorheen locatie Doest) bedraagt € 1,1 miljoen.</p> <p>Gezien de waarde van de aanwezige gronden zal bij een theoretische liquidatie van de grondexploitatie (gezien de verhouding tussen activa en passiva) naar het zich laat aanzien een positief bedrag resteren. Omdat wij geen zekerheid hebben over een eventuele verkoopprijs, hebben wij deze post ook vermeld als risico. De nog te maken kosten zijn als uitgangspunt genomen voor bepaling van het risicobedrag</p>
Beheersmaatregelen	Niet van toepassing, batig resultaat verwacht.

Risico 3.3: Bouwleges	
Omschrijving Risico	Reguliere begrotingspost waarbij externe factoren een risico zijn voor de begroting
Impact	Externe factoren, zoals rijksbeleid, economische groei, wetgeving, kunnen gevolgen kunnen hebben voor de werkelijk te realiseren baten of lasten.
Beheersmaatregelen	Geen specifieke maatregelen, want het gaat om een externe factor..

Risico 3.4: Planschade	
Omschrijving Risico	Reguliere begrotingspost waarbij externe factoren een risico zijn voor de begroting
Impact	Externe factoren, zoals rijksbeleid, economische groei, wetgeving, kunnen gevolgen kunnen hebben voor de werkelijk te realiseren baten of lasten.
Beheersmaatregelen	Geen specifieke maatregelen, want het gaat om een externe factor.

Risico 4.1 Minder uitkering gemeentefonds	
Omschrijving Risico	Gemeenten ontvangen het grootste gedeelte van hun inkomsten uit de Algemene uitkering van het Gemeentefonds. Hoeveel uitkering wordt ontvangen is voor een groot gedeelte afhankelijk van de hoogte van de rijksuitgaven. Wijzigingen in de rijksuitgaven hebben direct invloed op de omvang van de Algemene uitkering (samen de trap op en samen de trap af).
Impact	Verandering in de rijksuitgaven kunnen dus een directe invloed hebben op de inkomsten van de gemeente.
Beheersmaatregelen	Geen specifieke maatregelen, want het gaat om een externe factor.

Risico 0.1: Gemeenschappelijke regelingen	
Omschrijving Risico	De lasten van de gemeenschappelijke regelingen worden over het algemeen over de deelnemende gemeenten verdeeld naar rato van het aantal inwoners. Hierdoor is Renswoude voor slechts een klein deel van het nadeel van deze gemeenschappelijke regelingen aansprakelijk.
Impact	Als risicobedrag nemen wij een bedrag op gelijk aan het totaal van de jaarlijks aan de gemeenschappelijke regelingen te betalen bijdragen.
Beheersmaatregelen	Per verbonden partij wordt toegezien op de financiële positie

Risico 0.2: VPB Woningbedrijf	
Omschrijving Risico	Voor het Woningbedrijf wordt er op dit moment geen VPB afgedragen. Hierover is nog geen uitsluitsel ontvangen van de belastingdienst
Impact	Met ingang van 1 januari 2016 geldt voor gemeenten de vennootschapsbelastingplicht. De gemeente heeft het standpunt, dat het gemeentelijke woningbedrijf niet belastingplichtig is voor de VPB. De gemeente heeft dit in een brief verwoord en daarover in 2016 een standpunt gevraagd aan de belastingdienst. De belastingdienst heeft hierover echter tot nu toe geen standpunt ingenomen.
Beheersmaatregelen	De gemeente staat hierover in contact met de belastingdienst.

Risico 0.3: Gegarandeerde geldleningen derden	
Omschrijving Risico	De gegarandeerde geldleningen aan derden bestaan uit gegarandeerde hypothecaire geldleningen van particulieren en aan geldleningen voor verenigingen.
Impact	Deze bestaan uit een bedrag van € 131.974 (peildatum 31-12-2018) aan gegarandeerde hypothecaire geldleningen van particulieren. De WOZ waarde van de woningen waar deze betrekking op hebben bedraagt € 1.487.000. Het bedrag aan gegarandeerde geldleningen bedraagt gemiddeld 8,9 % van de WOZ-waarde. Hierdoor is het risico dat er t.a.v. deze leningen een beroep op de garantstelling door de gemeente zal worden gedaan uiterst beperkt. De gemeente heeft verder tot een bedrag van € 502.246 (peildatum 31-12-2018) geldleningen gegarandeerd van verenigingen in Renswoude. Het risico dat de gemeente op deze garantstelling zal worden aangesproken is beperkt.
Beheersmaatregelen	Geen specifieke beheersmaatregelen vereist.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Met de weerstandscapaciteit wordt bedoeld al die elementen waarmee tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden. In de nota reserves en voorzieningen is de richtlijn voor het berekenen van de weerstandscapaciteit vastgesteld. De weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserve en de stille reserves. Op basis hiervan is de weerstandscapaciteit is als volgt te berekenen:

Weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Begroot saldo algemene reserve per 1 januari 2020	9.710
Stille reserves	836
Totale weerstandscapaciteit	10.546

Berekening stille reserves (objecten niet voor de openbare dienst bestemd):

(bedragen x € 1.000)	WOZ-waarde	Balanswaarde 31-12-2019	Verschil
De Hokhorst voetbal	835	41	794
Grond carports Van Reedeweg	54	11	43
Totaal	889	53	836

Overige posten

Daarnaast zijn er nog een drietal elementen die niet (meer) worden gerekend tot de weerstandscapaciteit, maar wel worden vermeld. Het gaat om de post onvoorzien (€ 21.000) en de onbenutte belastingcapaciteit OZB t.o.v. "artikel 12 norm" (€ 682.000). Ook het Woningbedrijf verdient hier een afzonderlijke vermelding. Het verschil tussen de huidige WOZ-waarde en de balanswaarde van het Woningbedrijf bedraagt circa € 46 miljoen. Uiteraard is het zo, dat woningen van een woningbedrijf niet heel gemakkelijk kunnen worden getransformeerd tot liquide middelen. Daarom wordt de waarde niet betrokken bij de berekening van de weerstandscapaciteit.

Omvang van het weerstandsvermogen

Omdat de risico's die gemeenten lopen verschillen, is er geen algemene norm voor de relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's. Gemeenten dienen zelf een beleidslijn te formuleren over de in de organisatie noodzakelijk geachte weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's. Wel dient de weerstandscapaciteit voldoende te zijn om de risico's af te dekken. De weerstandsratio (beschikbare weerstandscapaciteit in relatie tot de benodigde weerstandscapaciteit) moet dus minimaal 1 zijn. Een waarde hoger dan 1 geeft aan dat tegenvallers kunnen worden opgevangen zonder grote ingrepen te doen in het voorzieningenniveau. In Renswoude is middels de nota reserves en voorzieningen gekozen voor een minimale waarde van 1,4. Dit wordt geblokkeerd als risicobuffer.

Veelal wordt onderstaande indeling gehanteerd om de hoogte van het weerstandsvermogen te kunnen duiden.

Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2,0	Uitstekend
B	1,4-2,0	Ruim voldoende
C	1,0-1,4	Voldoende
D	0,8-1,0	Matig
E	0,6-0,8	Onvoldoende
F	<0,6	Ruim onvoldoende

Indien de benodigde weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit ontstaat het volgende beeld.

	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Beschikbare weerstandscapaciteit	4.483	4.514	10.546
Benodigde weerstandscapaciteit	1.904	2.555	2.167
Ratio weerstandsvermogen	2,4	1,8	4,9

De weerstandsratio bevindt zich op 1 januari 2020 boven de 2,0. Op grond van de indeling naar waarderingscijfers is het weerstandsvermogen als uitstekend te kwalificeren. De verbetering is vooral te verklaren door de toename van de beschikbare weerstandscapaciteit. Dit komt doordat een aantal bestemmingsreserves conform de nota reserves en voorzieningen 2019 zijn opgeheven. Hierdoor is de algemene reserve aanzienlijk verhoogd. Het komende begrotingsjaar zal de beschikbare weerstandscapaciteit afnemen, omdat er 4 miljoen euro wordt toegevoegd aan de reserve kapitaallasten gemeentehuis. Dit bedrag is echter in 2019 onderdeel van de algemene reserve niet geblokkeerd en daardoor vrij te besteden. Als het berekende risicobedrag (€ 2.167.300), conform de nota reserves en voorzieningen 2019, wordt vermenigvuldigd met 1,4 (€ 3.034.220) en wordt afgezet tegen alleen de algemene reserve vaste buffer (€ 3.600.000) dan blijkt dat de algemene reserve vaste buffer voldoende ruimte bevat om de risico's te dekken.

Kengetallen BBV

De volgende kengetallen zijn verplicht gesteld vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV):

1. Netto schuldquote;
 - 1a. Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
2. Solvabiliteitsratio;
3. Kengetal grondexploitatie;
4. Structurele exploitatieruimte;
5. Belastingcapaciteit.

Met de kengetallen kan snel een beeld worden gevormd van de financiële positie van de gemeente. Het zijn kengetallen die iets zeggen over de 'weerbaarheid' en 'wendbaarheid' van de gemeentelijke begroting.

Voor de weerbaarheid (kan de gemeente financiële tegenvallers het hoofd bieden) is het van belang te weten hoe groot het eigen vermogen is, hoeveel schulden de gemeente heeft en waarvoor deze schulden zijn aangegaan. De kengetallen daarvoor zijn de solvabiliteit, de netto schuldquote en de grondexploitatie.

Een wendbare begroting kan snel worden aangepast als er zich tegenvallers voordoen. Dat is een begroting waarvan de inkomsten op korte termijn kunnen worden verhoogd (stijging tarief OZB omdat de woonlasten zich nog onder het landelijke gemiddelde bevinden) en de lasten op korte termijn kunnen worden bijgesteld omdat er meer structurele baten dan structurele lasten zijn. De kengetallen daarvoor zijn "belastingcapaciteit" en "structurele exploitatieruimte".

Beoordeling van de kengetallen in samenhang

Een afzonderlijk kengetal zegt weinig over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld geen nadelig effect te hebben op de financiële positie, maar is dat afhankelijk of en wat er aan eigen vermogen en structurele baten tegenover die schuld staat en hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost. Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. Zo worden voorraden strategische gronden en onderhandenwerk bouwgrondexploitatie door gemeenten met leningen gefinancierd. Maar bij verkoop vallen de geldmiddelen weer vrij om de leningen af te lossen. De kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van een gemeente.

Er zijn geen landelijke normen voor de kengetallen omdat deze erg afhankelijk zijn van de lokale situatie. De gemeenteraad kan wel eigen normen stellen voor deze kengetallen en bij belangrijke raadsbesluiten laten opnemen wat het effect is op de financiële kengetallen en de afgesproken normen. Voor de financiële kengetallen geldt, net als voor de weerstandscapaciteit, dat de raad kan aangeven welk financieel beleid hij voor ogen heeft en eventueel kan overgaan tot het formuleren van eigen normen.

Om de in deze paragraaf opgenomen kengetallen enigszins te kunnen duiden is aansluiting gezocht bij de door de VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) gehanteerde signaalwaarden. De VNG heeft een aantal signaalwaarden ontwikkeld om een grofmazige waardering te geven aan deze kengetallen. Deze zijn onderverdeeld in drie groepen. In onderstaande tabel is dit zichtbaar gemaakt.

		Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Kengetal	Hoe interpreteren	Signaalwaarden		
Met betrekking tot weerbaarheid:				
1. Schuld				
a. zonder correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
b. met correctie doorgeleende gelden	Hoe lager het percentage hoe beter	< 90%	van 90% t/m 130%	> 130%
2. Eigen vermogen (Solvabiliteit)	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 50%	van 20% t/m 50%	< 20%
3. Grondexploitatie	Hoe lager het percentage hoe beter	< 20%	van 20% t/m 35%	> 35%
Met betrekking tot wendbaarheid:				
4. Structurele exploitatieruimte	Hoe hoger het percentage hoe beter	> 0%	0%	< 0%
5. Belastingcapaciteit	Hoe lager het percentage hoe beter	< 95%	van 95% t/m 105%	> 105%

Kengetal	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023
Netto schuldquote	40%	49%	111%	164%	182%	205%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen	34%	46%	100%	152%	170%	193%
Solvabiliteitsratio	52%	55%	45%	40%	38%	36%
Grondexploitatie	7%	12%	1%	4%	4%	4%
Structurele exploitatieruimte	-2,7%	2,7%	1,7%	4,6%	-0,1%	3,4%
Belastingcapaciteit	106%	107%	116%	116%	116%	116%

Nadere duiding bij de in de tabel in beeld gebrachte financiële kengetallen:

- Netto schuldquote: hoe zwaar drukt de schuld op de begroting?

Hier wordt de schuldpositie van de gemeente uitgedrukt in een percentage van de omvang van de jaarlijkse exploitatie (inkomsten exclusief mutaties in reserves).

De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De schuld van de gemeente was in 2018 relatief laag en zat ruim onder de "kritische grens" van 90% van de baten. Echter, vooral de grote financieringsbehoefte van het woningbedrijf in de komende jaren en de investeringen in de algemene dienst zelf neemt de schuld de komende jaren toe. Desondanks bevindt de schuld zich in 2020 nog onder de kritische grens van 130% van de baten. Vanaf 2021 stijgt de schuld verder en komt de schuld voortaan vanaf 2023 boven de 200%. Objectief gezien wordt dit gekwalificeerd als een zeer forse schuld in relatie tot de omzet van de gemeente. Tegenover een groot deel van de schuld staan echter ook bezittingen die ook inkomsten genereren (woningbedrijf).

- Netto schuldquote, gecorrigeerd met verstrekte leningen

De gemeente leent soms geleend geld door aan andere organisaties. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in - als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De aan het woningbedrijf verstrekte geldleningen worden niet gezien aan leningen aan derden, omdat het woningbedrijf onderdeel is van de gemeente. De schuldquote mag dus niet met deze leningen worden verlaagd.

- Solvabiliteit: welk deel van het gemeentebezit is betaald met eigen middelen?

Dit is het eigen vermogen als aandeel in het balanstotaal. Ofwel: de solvabiliteitsratio geeft aan welk deel van het balanstotaal niet door schuld is gefinancierd.

Een solvabiliteitsratio van minder dan 20 procent geeft aan dat een gemeente zijn bezit met relatief veel schulden heeft belast.

Renswoude zit net onder de grens van 50%. Directe maatregelen zijn niet nodig, maar waakzaamheid is wel geboden. De verslechtering ten opzichte van de begroting 2019 heeft te maken met de toename van het balanstotaal (als gevolg van de investeringen woningbedrijf en algemene dienst). Het eigen vermogen is juist toegenomen ten opzichte van 2019. Dit is ook het geval bij de afname van de solvabiliteitsratio vanaf 2021; dit wordt vooral veroorzaakt door toename van het balanstotaal.

- Grondexploitatie: heeft de gemeente relatief veel grond en loopt zij daardoor risico?

De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Als dat niet lukt, kan de grondexploitatie een negatieve impact hebben op de financiële positie van de gemeente. De accountant beoordeelt ieder jaar in hoeverre de gronden tegen actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Het kengetal wordt berekend door de in exploitatie genomen gronden te delen door het totaal van de baten (excl. mutaties reserves). Ook bij dit kengetal zit Renswoude ruim onder de grens van 20%. Op basis van de signaalwaarden bij dit kengetal is sprake van een gering risico. In het algemeen kan echter worden gesteld, dat grondexploitaties door de grote omvang van de lasten en de (nog te realiseren) baten een hoog risicoprofiel hebben. Waakzaamheid blijft, ondanks het positieve kengetal, dus geboden.

- Structurele exploitatieruimte: heeft de gemeente voldoende structurele middelen om haar structurele lasten te dekken?

De relevantie van het kengetal structurele exploitatieruimte is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

Bij dit kengetal wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten in vergelijking met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten

toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Er is dan dus sprake van meer flexibiliteit in de begroting, dus ruimte voor nieuw beleid of om structurele tegenvallers op te vangen. De in de tabel zichtbare structurele exploitatieruimte in 2020, 2021 en 2023 worden veroorzaakt door batige exploitatiesaldi in combinatie met structurele toevoegingen aan reserves (onder meer onderhoudsreserves).

- Belastingcapaciteit: heeft de gemeente relatief veel belastingen en is er ruimte deze belastingen te verhogen?
Hieronder wordt verstaan de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in jaar t ten opzichte van het landelijk gemiddelde (in jaar t-1). Hiermee komt tot uitdrukking de ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen. Zijn de woonlasten laag, dan kan bij tegenvallers gemakkelijk worden bijgestuurd door de onroerende zaakbelasting te verhogen. Het kengetal laat zien dat de belastingtarieven voor meerpersoonshuishoudens sneller stijgen dan het landelijk gemiddelde. Dit is overigens een eigen beleidskeuze van de gemeente, net als een eventuele lagere stijging dan het landelijk gemiddelde.